

HALL, BIRGER MARTIN

**Underrättelse om rödsotens botande uti
Westmanland. Förwarings-medel emot
denna smittosamma sjukdomen är redan uti
högwälborne herr landshöfdingens ... Carl
Carlschölds kundgjörelse af den 12 juli 17**

Västerås
1773

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

Underrättelse om Rödsotens botande uti Westmanland.

Förvarings-Medel emot denna smittosamma Sjukdomen är re-
dan uti Högwärdorne Herr Landshöfdingens och Commen-
deurens CARL CARLSCHÖLDS Kundgjörelse
af den 12 Julii 1773, omnämde.

De Sjukas skötande innan blod wisar sig.

Så snart ömhet kännes uti maggropen, busler,
ref, spänning, knipning i tarmar och underlif,
med stinkande dureklopp, som förordsaftar kraf-
ternas astagande, wärk uti kroppen, tryckning på
stoblången m. m. då bör Botemedel straxt efterfrå-
gas och den Sjuka

1. Åderlätas på armen om han är ung, stark röd,
lätt, blodfull eller hafwande, men ej om han är matt,
~~eller af någon förmitt haft sjukdom usmattad som Röds-~~
feber, Barnsäng, starkt aflopp på blod: m. fl.

2. Derefter, eller om åderlätning ej ågt rum,
genast taga et kråkpulfwer, uti et skjedblad watn, in-
tet derpå dricka, förrän upkastning blifwer, då den
underhjelpes med ljumt watn, drucktet tils klara wat-
net upkommer, eller kråkningen uphörer.

De få ej taga kråk-pulfwer, som hafwa swagt
bröst, Moder-passion, Blodgång, ligga uti Barnsäng,
äro hafwande, hafwa eller haft Blotspottning, Blod-
kråkning, flytande Gyllen-åder, Slag, Bräck.

3. Om astoneu 40 droppar Nixtura Simplex
uti kallt watn.

4. De

4. De som äro mycket starka och funnet lättning af kräk-pulvret, taga åter följande dagen et. Men de som äro swagare, eller ock de som för ofwännande ordsaker ej kunnat kräkas, taga et mått af Laxerande pulvret hwar fjerde tima, om aftonen åter Mixtura Simplex.

5. Med Laxer-pulvret fortfares, til sjukdomen afstannar; om han likafullt tilltager, då nyttjas som följer:

Då Blod wisar sig;

Som skjer med ständiga tryckningar på stohl-gängen, swårare slet och knipningar med små men tätta öppningar; och ibland med upkastning.

Då kan hwarken ädren öppnas, eller kräk-pulswer ingifwas, utan endast Laxer-pulvret, om det ej förr är nyttjat, och

6. Et mått Rödsofs-pulswer morgon och afton.

7. Följande dagen icke.

8. Et mått Rödsofs-pulswer om morgonen och stillande pulvret et mått om aftonen, eller i stället för stillande pulvret kan Theriac eller ock Dia-cordium tagas en haselnöt stort, eller en Theeskjed som gör et quintin.

9. Wisar sig ännu Blod, krafterna aftaga mer och mer, så utom det at det nyttjas som i 8. sagt är, så blandas litet af syrliga saften til alt det som dricks, at det får en behaglig syrlig smak.

Intet surt får blandas uti Metall hjäril utan uti sten-hjäril och med träd omröras.

10. Som 8. och 9. innehålla fortfares, alltid kommandes ihog, om ingen riktig öppning blifwer, utan

utan endast små med sleim och blod, at då gifwes
et par mått af Laxer-pulswret om morgonen.

11. Durckloppet warar, fast trängningarne och
starke steten affstannat, och Blod ej mera synes til,
då kan pulswret af Tormentille-rot et mått blandas
til Säpporna och tagas 4 gånger om dagen. Af-
wen tjénar

12. Söt mjölk och watn hopy-blandat deruti stäl
blifwit slätt til dryck; Theé på Söt-blomster och Mil-
lefolii knoppar. Ståhl-kula uti et glas källwatn &c.
eller rådfrågas Läkaren.

För Barn.

Nyttjas samma Medicamenter och i lika ord-
ning, fast mindre dosis; som Kråt-pulswret et gran,
det är et peppar-korns wigt för hwart år. *Mixtura
Simplex* 2 droppar för året. Laxer, Rödsofs, och stil-
lande pulswret et mått uplöses uti 2:ne matskjed-
~~blad kochett watn, omfammas och gifwes~~ deraf 1,
2, 3 theé-skjedar alt efter åldren, eller ock en liten
knifsudd, af *Theriac* eller *Diascordium* som en årt stort.
Lin-olja en theé-skjed i sender. Syrliga saften
blandas litet til det som drickes at det smakar lindrigt
surt, men gifwes ej åt di-Barn. *Theriac* lägges på
nasweln från första början.

Lindrände Medel.

För Upkastning lägges *Krusmynta* insydt mel-
lan lärft fuktad med warmt dricka öfwer magen, i
brist på *Krusmynta* tages Malört, Gråbo, Söt-
blomster. Eller ock badas den sjuka i karbad af watn
och Söt-blomster; hwilket och tjénar

Då

Då watnet ej kan låtas, lägges en humble-
posha, doppad i warmt dricka, utwriden, öfwer
underlifwet.

Ref, slitning, knipning: lägges bomul uti naf-
wel-öpnningen, och Theriac derutom utstruken på lärft
eller skiinn af handlofwes storlek. Eller doppas ylle
uti hopawärmt smör och ättika, eller uti endast warmt
dricka, och lägges warmt öfwer mage, rygg och stohl-
gång. Karbad tjenar äfwen. De hjelpas ock om en
matstjed Bom-eller Lin-olja tages några gånger om
dagen.

Stohlwång eller tryckning på stohlgången, sät-
tes Cliftirer af mjölk, hwaruti linfrö är kokat, och en
äggegula, eller af mjölk och en matstjed Theriac.

Mat och Dryck.

Allt kött, salt, frukt som ej är surlig, förbjudes,
utan lefwes af tunn höns-soppa, gröt, wälling och
soppor af allahanda arnn, helst *Maigrün*. Sntet dric-
ka får tillåtas, utan i des ställe nyttjas tunna Haf-
wer-grüns-eller Korngrüns-soppor, hwaruti uplöses til
hwart stop soppa, et lod sönderstötter fjörsbärs-kåda,
hvit stärkelse, eller brändt hjort-horn. Mjölk, fjärn-
mjölk med två tredjedelar watn tilblandade, upkokat
watn med surliga mogna bär, som Blåbär, Fjörsbär,
Winbär, Lingon, Cranbär m. m.

De omnämde Medicamenterna, böra finnas på
alla Apothecken uti Lännet, och äro recepterna derpå
redan til dem affsände.

Wästerås den 7 Augusti 1773.

BIRGER MARTIN HALL

Medic. Doctor och Provinc. Medicus
i Wästmanland.

www.books2ebooks.eu